

Datum
2025-03-18

Ärendenr
MSB 2025-02638

Ert datum
2025-02-13

Er referens
Kristina McConnel

Enheten för inriktning av skydd mot olyckor
Avdelningen för räddningstjänst och skydd av
befolkningen
Anders Edstam
010-240 45 14
anders.edstam@msb.se

fo.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till:
o.rs.remissvar@regeringskansliet.se.

Remissvar - En ändamålsenlig hantering av tillstånd och tillsyn av explosiva varor (Fö2025:6)

Sammanfattning

MSB anser att de förlagda författningsändringarna kommer att bidra till en bättre fungerande tillstånds- och tillsynsverksamhet avseende explosiva varor och därmed också till att minska risken för att dessa varor kommer till användning vid brott. MSB tillstyrker därför de remitterade förslagen.

Tidplanen för genomförandet är mycket offensiv med ikraftträdande den 15 juli. MSB bedömer att de mest prioriterade åtgärderna som faller på myndigheten kan vara klara till detta datum, t.ex. vissa nödvändiga föreskrifter. Att ha en fullt utvecklad reglering i föreskrifter, råd- och stödverksamhet, tillsyn och anpassning av MSB befintliga utbildningssystem kommer att kräva utveckling över längre tid och full effekt kan inte nå förrän under 2026.

MSB vill trots tillstyrkandet lämna vissa kommentarer angående författningsförslagen samt ett par förslag om hur de skulle kunna omformuleras.

Övergripande synpunkter

Syftet med lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varors är att dessa varor ska hanteras på ett säkert sätt för att undvika olyckor och skador därav. Samtidigt syftar lagen till att hindra att varorna hanteras på ett obehörigt sätt och används som medel för att begå allvarliga brott. De brottsförebyggande delarna av regelverket har också succesivt skärpts under flera år, detta gäller såväl lagstiftningen som myndighetsföreskrifter på området. Denna utveckling av reglerna har varit helt nödvändig.

Det är dock viktigt att i samband med förändringar i regelverket vara medveten om att brandfarliga och explosiva varor är en mycket blandad grupp varor vars användning i samhället, och potentiella risk att användas vid brott, varierar stort. Detta gäller särskilt för de brandfarliga varorna. Till skillnad från explosiva varor som sprängämnen och militära vapen är brandfarliga varor inte alls lika lämpade att använda som medel vid våldsbrott eller vid likartad skadegörande brottslighet. Såvitt MSB kan se används inte heller brandfarliga varor i sådan brottslighet i någon större utsträckning. I den mån brandfarliga varor används i brottslig verksamhet är det dessutom så att dessa varor, exempelvis bensin och gasol, är helt fria att köpa för privatpersoner och en inskärpning av näringslivets

tillståndspliktiga hantering av brandfarliga varor kan därför knappast antas få brottsförebyggande effekt. Samtidigt ska det påpekas att hanteringen av brandfarliga vätskor och gaser är mycket vanligt förekommande i svenska företag och enligt tidigare sammanställningar uppskattar MSB att det finns cirka 20.000 tillstånd för hantering av brandfarlig vara. Dessa tillstånd omfattar allt från tillstånd till hantering av gasol i restauranger till storskalig processindustri och raffinaderier. MSB menar därför att det är viktigt att förändringar i regelverket tar tillräcklig hänsyn till konsekvenserna för näringslivets hantering av brandfarliga varor så att förändringarna inte blir oproportionerliga eller onödiga.

Synpunkter på författningsförslagen

MSB lämnar följande kommentarer och synpunkter på författningsförslagen.

Förslag till ändring i ordningslagen (1993:1617)

3 kap. 6 §

MSB har inga synpunkter på själva författningsförslaget.

MSB menar dock att tillämpningen av regeln avsevärt skulle underlättas om polisen hade direkt tillgång till det nationella tillståndsregistret för explosiva varor. För det behövs en ändring i 24 g § förordningen (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor.

3 kap. 16 a §

MSB bedömer att kommunens behov av kännedom om förekommande sprängarbeten i huvudsak borde tillgodoses genom den föreslagna anmälningssplikten i 18 a § LBE. Den senare anmälningssplikten är också mera omfattande.

Förslag till ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

18 kap 16 b §

MSB anser att den föreslagna förändringen är viktig och väl utformad.

MSB bedömer att många av de uppgifter som kommer att skickas till tillståndsmyndigheterna i samband med anmälan av användning eller förvaring i flyttbart förråd kan vara av sådan art att de bör omfattas av sekretess. För att tydliggöra att anmälningarna blir en del av myndigheternas tillsynsärenden och därmed omfattas av sekretessbestämmelsen skulle det vara värdefullt om detta beskrevs i propositionen.

Förslag till ändring i lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor

15 a §

MSB anser att förslaget är bra och att det tydliggör när en tillståndshavare ska underrätta tillståndsmyndigheten.

18 §

MSB anser att förslaget är bra och tydliggör var tillstånd ska prövas.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Dock kan texten behöva justeras så att skrivningen ”*som ska ske i mer än en kommun*” inte kan uppfattas syfta även på användning och överföring.

18 a §

MSB anser att förslaget är bra och underlättar tillsynsmyndighetens planering och genomförande av tillsynen.

MSB anser också att det i huvudsak är möjligt att genom föreskrifter närmare precisera undantag från anmälningssplikten samt hur anmälan ska ske så att regeln får rimliga konsekvenser för företagen. Det kan dock inte uteslutas att regeln kan komma att medföra oförutsedda och oönskade fördröjningar för vissa brådskande sprängarbeten och att MSB:s föreskrifter inte helt kan undvika sådana olägenheter.

19 §

MSB anser att regeln är bra såtillvida att den tydliggör att omständigheter som kan medföra en ökad risk för att explosiva varor används i brottslig verksamhet har en särskild betydelse i prövningen av fysiska personers lämplighet.

MSB anser dock att regeln är mindre motiverad när det gäller vilka omständigheter som skulle kunna påverka risken för att explosiva varor skulle hanteras i strid med de regler som ska motverka olyckor med varorna. MSB anser inte heller att regeln är lika motiverad när det gäller prövningen av tillstånd för hantering av brandfarlig vara, vare sig när det gäller det brottsförebyggande perspektivet eller det olycksförebyggande perspektivet.

I dagsläget utgörs i allt väsentligt lämplighetsprövning av deltagare i verksamhet med explosiva varor av en vandelsprövning utförd av Polismyndigheten vilken kommer till uttryck genom yttranden till tillståndsmyndigheten. MSB ser betydande svårigheter för tillståndsmyndigheterna att rent praktiskt värdera polismyndighetens yttranden och bedöma vad de innebär för personers lämplighet att rent generellt sett hantera explosiva varor på ett säkert sätt, det vill säga även utifrån perspektivet ”safety”. En breddad lämplighetsprövning på individnivå där personlig lämplighet ska prövas utifrån flera aspekter kan också förväntas öka den administrativa bördan för företagen och handläggningstiderna hos myndigheterna.

Den föreslagna bestämmelsen i 19 § skulle istället kunna utformas på följande sätt för att möta de aspekter MSB anfört ovan.

Vid prövningen av om en person är lämplig och i övrigt har de förutsättningar som krävs för att hantera, överföra, importera och exportera explosiva varor ska särskild hänsyn tas till omständigheter som kan medföra att det föreligger en risk för obehörigt förfarande med varorna eller att de kommer till användning vid brott.

19 c §

MSB anser att förslaget om förändrat skäl för nya eller ändrade villkor för tillstånd är bra avseende explosiva varor och särskilt vad avser tillstånd till hantering av sprängämnen.

MSB menar dock att en sänkt gräns för när nya eller ändrade villkor för hantering av brandfarliga varor kan beslutas, inte är lika motiverat och att förslaget innebär att förutsägbarheten för företagens verksamhet minskar.

19 e §

MSB anser att förslaget är bra och kan bidra till en mera likformig rättstillämpning och beslut av av högre kvalitet.

MSB skulle välkomna ett tydliggörande i propositionen om att tyngpunkten på MSB:s uppgifter bör ligga på generell samordning och vägledning till tillståndsmyndigheterna, inte i att stödja hur myndigheterna ska besluta i enskilda fall.

20 §

MSB anser att förslaget om förändrat skäl för när återkallelse av tillstånd ska ske är bra avseende explosiva varor och särskilt vad avser tillstånd för hantering av sprängämnen.

MSB menar dock att en sänkt nivå för återkallelse av tillstånd för hantering av brandfarliga varor inte är lika motiverat och att förslaget innebär att förutsägbarheten för företagens verksamhet minskar.

MSB anser att de föreslagna preciseringarna av grunderna för ett återkallande i bestämmelsens nya andra stycke är bra.

20 b §

MSB anser att förslaget är bra och kan öppna en möjlighet för omprövning av felaktiga beslut.

23 §

MSB anser att förslaget om att MSB ska bedriva tillsyn över kommunernas tillstånds- och tillsynsverksamhet är bra och kan leda till både bättre kvalitet i kommunens verksamhet samt större likformighet över landet.

Som förslaget är utformat innebär det dock även att MSB skulle ha tillsyn över kommunernas egen hantering av brandfarliga och explosiva varor, exempelvis i den kommunaltekniska förvaltningen.

MSB föreslår därför att förslaget istället utformas på följande sätt för att tydliggöra att MSBs tillsyn endast avser kommunens uppgifter som tillstånds- och tillsynsmyndighet.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska ha tillsyn över att kommunerna följer denna lag och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen vid sin myndighetsutövning.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har rätt att av den kommun som tillsynen avser få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen.

Om en kommun inte fullgör sina skyldigheter enligt denna lag och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen vid sin myndighetsutövning får Myndigheten för samhällsskydd och beredskap förelägga kommunen att åtgärda bristerna.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

25 §

Förslaget är bra och är både en uppmaning till kommunerna att agera samt ett stöd för dem att göra en polisanmälan.

27 §

MSB anser inte att det är motiverat att ta ut avgifter för anmälan om användning och förvaring av explosiva varor.

Kommunens mottagande av anmälan torde bara innebära en kortvarig arbetsinsats medan själva hanteringen av avgiftsuttagen skulle ställa större krav på arbete och administrativa rutiner som då riskerar att bli lika kostsamma som hanteringen av själva anmälan. Det är först om den inkomna anmälan föranleder en tillsynsinsats som det finns behov av avgiftsuttag, vilket redan är reglerat. En avgift med tillhörande administration hos verksamhetsutövaren riskerar också innebära att denne underlåter att göra en anmälan.

32a §

MSB anser att förslaget om regler för förverkande är bra och kompletterar befintliga regler om förverkande i Brottsbalken.

MSB anser också att förslaget om att Försvarsmakten ska bistå Polismyndigheten vid förverkande av explosiva varor är väl motiverat med hänsyn till Försvarsmaktens särskilda kompetens och förmåga på området.

Däremot ser MSB inte att det finns behov av att Försvarsmakten ska stödja polisen vid förverkande av brandfarlig vara, dels då hanteringen inte kräver kompetens som är exklusiv för Försvarsmakten och dels då omhändertagande och transport av brandfarliga varor är tjänster som finns att tillgå på den öppna marknaden. Tilläggas bör också att förverkande av brandfarlig vara skulle kunna omfatta mycket stora mängder vätskor och gaser.

34 §

MSB tillstyrker de båda förslagen till ändringar.

36 §

MSB tillstyrker förslagen om nya bemyndiganden.

Förslag till ändring i förordningen (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor

MSB tillstyrker förslagen till ändringar i förordningen.

Remissvar

6(6)

Datum
2025-03-18

Ärendenr
MSB 2025-02638

I detta ärende har överdirektör Anna Starbrink beslutat. Anders Edstam har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningschefen Cecilia Looström, enhetschefen Fredrik Nyström, enhetschefen Suzanne Noreklint och seniora juridiska rådgivaren Torkel Schlegel deltagit.

Anna Starbrink

Anders Edstam

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress:
651 81 Karlstad

Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org.nr: 202100-5984